

Erzsébetváros és vidéke.

Társadalmi, közművelődési, közigazgatási és közgazdasági hetilap.

Előfizetési árak: Egész évre 6 K, félévre 3 K, negyedévre 1 K 50 f, egyes szám 12 f. Hivatalos hirdetések díja: 100 szó után 4 K, minden megkezdett további 100 szó után 1 K 50 f. Nyilttéri közlemények soronként 30 f. Egyéb hirdetések díjai a kiadóhivatalban tudhatók meg.

Megjelenik
minden vasárnap.

A lap szellemi részét illető közlemények a szerkesztőség címére küldendők.

Kéziratokat nem adunk vissza.

Névtelenül beküldött cikkeket lapunkban nem közölhetünk.

Ünnepi beszéd.*)

A mint egyik jeles paedagógusunk mondja:

„A haladó kor: a béke, a szeretet, a művelődés számára ma fellegvárak helyett iskolákat nyit meg, hol öldöklő fegyverek helyett hódító betűket forgat a serdülő ifjúság“.

Magyarnemzeti közművelődésünk nagy, hatalmas épületének a gógánváralyai állami iskola csak egy parányi kis köve, mégis erőssé teszi azt ama büszke tudat, hogy része az egésznek s hozzájárul annak fennmaradásához. Ezért nem csak méltányos, sőt kötelesség megünnepelni, hogy az említett iskola céljának tökéletesen megfelelő új épülethez jutott. Gyűlésünk keretébe — a tantestület kérésére — örömmel beleillesszük az említett iskola új épületének a helyi körülmények által megengedett főlavató ünnepélyét is.

Nekem jutott a szerencse, hogy ezen ünnepélyen — melynél szebbet e két község soha sem ülhet — iskolája fontosságát méltassam. Mielőtt ezen kötelességem-

nek eleget tennék, közművelődésünk e kis új palotájának főlavató ünnepét megnyitom s mély tisztelettel üdvözlöm a jelenlevők összességét, hálásan megköszönve, hogy eljövetelekkel ez ünnepély s így gyűlésünk fényét emelni sziveskedtek.

Először is a hála, elismerés szavaival mondok köszönetet mindazoknak, akik a gógánváralyai állami iskola új épületének létesítését hazafias buzgalommal és áldozatkészséggel előmozdították. Ezek közt első helyen kell említsem Nagyméltóságú Dr. Wlassicz Gyula volt vallás- és közoktatásügyi miniszter urat, ki a magyar közművelődés legmagasztosabb eszméit ép úgy, mint annak legkisebb helyi érdekét megértette és mindig szeretetteljesen és erélyesen felkarolta.

Továbbá mélyen érzett hálával emlékezem meg vármegyénk két első tisztviselőjéről: a fő- és alispán úrról, a volt és jelenlegi kir. tanfelügyelőről, Gógán- és Gógán-Váralya községek képviselőtestületéről és a gondnokság minden egyes tagjáról.

Most pedig az új tanintézetet, — mely a maga nemében egyike a legszebbeknek a vármegye területén, legelsőb is a tanítói karnak adjuk át, bizva az ök buzgóságuk-

ban és soha sem lankadó kötelességérzetükben. Főlöszleges hangsúlyoznom, hogy a nevelés-oktatásra milyen nagy befolyással van az egészségügyi és paedagógiai követelményeknek megfelelő célszerű iskolai épület. A szép, tágas, jól berendezett, barátságos és kellemes érzést keltő tanteremben a siker nagyobb biztosítékával lehet nevelni és oktatni. Én komolyan hiszem, hogy a midőn a tanítóttestületnek átadjuk ezt az új épületet, teljesen átérzik magasztos hivatásukat s minden erejükkel azon lesznek, hogy megfelelő oktatás és nevelés által ezután még inkább érdemessé tegyék magukat és intézetüket azon kegyre, melyben eddig részesültek.

A mai nap hősei ebben a teremben a szülők és gyermekek. Törvényeink büntetést szabnak az oly szülőkre, kik gyermekeiket az iskolába való járástól elvonják. Soha ennél helyesebb és bölcsőbb törvényt nem hoztak. Adja a Gondviselés, hogy ez iskolába járó gyermekek szülőivel szemben ne legyen ok az említett törvényt alkalmazni! Ha igaz az, hogy a gyermekek bűnhődnek a szülők vétkeiért, úgy bizonyára igaz az akkor, a mikor a gyermek egész életén át kénytelen viselni a tudatlanságnak rabszolgáncát és valahány-

TÁRCA.

A Pista gyerek hátulgombolós nadrágja.

Irta: Tus.

Tizen ültünk Klies mamánál egy nagy kerek asztal körül. Volt ott technikus, jogász meg medikus minden fajtából, elkezdve a pelyhes állu gólyától a kopaszodó Marciig, ki már azal dicsekedhetett, hogy csinos felesége meg kis fia van — és mégis hű maradt a technika melancholikus épületéhez. Bizony jeles ember volt a Marci! Ő volt a komániának lelke, ő volt az esze. Gyermekies rakaszkodással vettük körül, ha beszélt, úgy hallgattunk rá, mint tapasztalt emberre szokás. Isten tudja miért — egy pár nap óta nagyon hallgatag; pedig milyen kedves az időjárás: elseje van! Most ép egy jogász gólya kelepel hosszú csőrével s a fölött vitatkozik egyik pajtásával, hogy vajjon mekkora cipőt visel Mariska? Igen, a Mariska, szemefénye, büszkesége Klies mama kávémérésének; kiért egy egész gólya had rajong, kiért ott gubbasztanak óra számrá egy sarok asztalnál és epedő tekintetet vetnek feléje s közben-közben akkorát sóhajtanak, hogy majd összeomlik Klies mama háza.

No, de meg is érdemli a sóhajokat! Gyönyörű természetű maga Vénusz asszony is megirigyelné; szép fekete haja poétikusan övezi körül kerekded arcát, melyen ott villog az a gyönyörűség két kék szem; örökké mosolygó pici szájacskájával oly édesen tudja mondani: „Mit parancsol — kávé vagy csokoládét?“ — hogy az ember majd elolvad ott ülőhelyében. Így bizony, ilyen lány a Mariska! Gólyákhoz, szóval az újabb nemzedékhez egy kissé hideg, de csak addig, míg alaposan megismeri őket, aztán hozzájuk is kedves, még kezét is fog velök, de már protekcióra — értve a tejhab mennyiséget a kávéban — csak magasabb évesek számíthatnak.

— Bármibe mernék fogadni barátom, hogy csak 34-es számú cipőt visel.

— Azt már bajjal hiszem, szólta a másik!

A tárgy kezdett érdekessé válni és mi, öregebbek is beleszóltunk. A vita vége az lett, hogy deputációt küldöttünk Mariskához — engedné megmérni a lábát. Mariska engedett kérésünknek, hamar letelepedett egy asztalra, lerugta egyik cipőjét és rátette lábaeszközét egy székre, hadd hajtsuk végre a mütétet. Engem mint technikust neveztek ki a magas hivatalra. Gyorsan elővettem a logár-lécet és a szükséges mérő eszközököt hozzá fogtam. Én mértem, Mariska mo-

solygott, a többiek bámultak, Klies mama meg a háttérben egy tejhabos kanállal verte a taktust, bosszankodását kifejező morgásához. Elég az hozzá, hogy a mérés megtörtént és eredménye az volt, hogy a lábhossz 15 cm. 7 mm. és 5 mikron beleértve a skót selyem harisnya vastagságát is. —

Az öreg Marci ezekre sem vidult fel, ő most is csak hallgatott és ismét hallgatott.

— Hát neked mi bajod, vénség?

— Hagyjátok fiaim, nagy dolgokon töröm a fejem!

Bús a magyar élete, ha nincs elegendő pénze! máma van elseje s még csak 10 frtom van, pedig a család, a sok hitelező mind a nyakamon van, aztán meg a Kis Pista gyereknek máma van a születése napja s ezen a nevezetes napon akarom megvenni neki az első nadrágot. Tudjátok mit fiuk! Csapjunk össze tíz-tíz pengőt s menjünk löversenyre, mert biztosan nyerni fogunk. Számításaim oda lyukadtak ki, hogy ha megteesszük „Kintornát“ zigre „Nyakiglábat“ meg helyre, akkor szó sem lehet veszteségről, hanem legalább — keveset mondok — mindenikünk 200 pengőt hoz haza!

Fantáziám meglehetősen élénk!

A sok pénz hallatára már kiváltva láttam

szor érzi annak súlyát és szégyenét, mindig újra ismétli magában, hogy szülője volt az, ki emnyire megnyomorította életét. Oly szomorító e gondolat, hogy nem szívesen fejtegetem azt s talán nincs is szorosán összefüggésben a mai nap ünnepélyével, de azt hiszem, nem felesleges, ha erről ily alkalommal s minél nagyobb közönség előtt nyilatkozunk.

Az állam néhány év óta több száz állami iskolát létesített ott — különösen a milleniumi évben — hol annak szükségét látta. Ezen iskolákból a mi megyénknek is tekintélyes rész jutott, sőt talán nagyobb számmal kaptunk azokból, mint a mennyi a lakosság arányának megfelelne. A mint tudom, a milleniumi iskolák közé tartozik ezen iskola is.

Úgy a vármegye, mint az illető községek a kormánynak ezt a gondoskodását hálával és örömmel fogadhatnák s mégis van sok olyan község, melynek lakói egy része az állami iskolával s általában a kötelező iskoláztatással szemben két észrevételt hangoztatnak. Az egyik az, hogy a mai iskoláztatásunk elvonja a népet tulajdonképeni hivatásától és elégtelenséget teremt ott, hol állítólag régente megelégedés honolt; a második észrevétel az, hogy a mikor vegyes ajku községben állami iskolát létesítenek, ennek az a következménye, hogy a nem magyar ajku növendékek kivétkeztetnek nemzetiségükből és nemzetiségi szempontból új irányra tereltetnek.

Azokkal szemben, akik azt állítják, hogy a mi iskoláink alkalmasak arra, hogy pl. a falusi embert tulajdonképeni hivatásától eltereljék és belőle elégtelen elemet teremtsenek, csak arra hivatkozom, hogy a mai korban az ismereteknek azon csekély tudása nélkül, a melyet valamely népiskola nyújt, még a legkisebb gazda, sőt a legegyszerűbb munkás sem tud boldogulni. Minél nehezebbek a mezőgazdaságban s általában minden foglalkozási körben

a megélhetési viszonyok s minél nagyobbak a terhek is, melyeket kénytelen az állam polgáira róni, annál kevésbé képzelhető, hogy bármi fokán a mi társadalmunknak az emberek megélhessenek azokkal az ismeretekkel, a melyek talán ezelőtt 30—40 évvel elégségeseknek látszottak a megélhetésre. Ami pedig a politikai, a társadalmi, a felekezeti elégtelenséget illeti, bizonyosan senki sem lesz könnyebben megnyerhető a felforgatás és az elégedetlenség szellemének, mint az olyan ember, aki teljesen nélkülözi azt, ami képessé teszi, hogy az előtte telmerülő jelenségeket, eszméket és ígéreket, amiket neki sokszor és bőven hangoztatnak: a saját belátásával latolja, bírálja és egymással szembe állítsa. Ez nagyon fontos és meggondolásra méltó dolog nemcsak a szülők, de különösen az értelmiség által is, mely hivatva van a maga körében vezetőképen szerepelni. Ha ezt mindenki komolyan meggondolta, akkor az állami iskolák gondozását legfontosabb kötelességei és érdekei közé fogja sorolni. Tanúi vagyunk oly áramlatoknak, melyek még a haza fogalmát is, mint valami elavult eszmét állítják az emberek elé és ezek az áramlatok mindenüvé elérnek, csak azzal a különbséggel, hogy egy értelmes és iskolázott népet oly durva eszközökkel befolyásolni nem lehet, míg ellenben egy tanulatlan népnek lelkét az ily eszmék akadálytalanul elárasztják. A társadalmi rendnek és békének ez idő szerint alapja az iskola. Ne ijedjen meg senki attól, hogy ez az iskola magyar és állami! Ebben az iskolában, a mint tudom, nagy a száma a román nemzetiségű tanítványoknak is, de nem hiszem, hogy lett volna panasz a miatt, hogy az itt nevelt gyermekek a szülei háznak erkölceitől, nyelvétől, nemzetiségétől elidegenedtek volna. Ne is tápláljon senki ily aggodalmakat soha az állami iskolákkal szemben! Hiszen az állam res-

pektálja minden nemzetiségnek ősei nyelvéhez, szokásaihoz, meggyőződéséhez való ragaszkodását és csak arra törekszik, hogy a magyar nyelv megtanulását, — mely a törvénykezésnek és közigazgatásnak nyelve, — hozzáférhetővé tegye minden gyermekre nézve. Ha a legkeményebb kifejezésekkel elítéljük az oly szülőket, kik nem gondoskodnak arról, hogy gyermekeik megtalálják az életben a boldogulás eszközeit, mennyivel súlyosabban kellene elítélni az államot, ha nem gondoskodnék arról, hogy minden polgárának gyermeke — kivétel nélkül — elsajátíthassa az állam nyelvét. Ha a nem magyar ajku gyermekek a magyar nyelv tudása nélkül mennek ki az életbe, akkor mint polgárok, mint katonák, mint munkások, vagy mint gazdák, mindig kárt fognak szenvedni, mert nem fogják a közigazgatásnak, bíróságoknak, forgalomnak és kereskedelemnek nyelvét érteni, nem fogják ismerni az általuk aláírt okmányoknak a tartalmát s e miatt sok érdekükben, törekvésükben akadályozva lesznek és mindezt csak azért szenvedik, mert néhány ember bizonyos elfogultságból ellenzi a magyar nyelv elsajátítását és az állami iskolák látogatását. A nemzetiségeknek igazi üldözése az volna, ha az állam úgy rendelkezne, hogy az iskoláztatás tekintetében kedvezőtlenebb helyzetben legyenek a nem magyar ajku gyermekek a magyaroknál. Az állami iskoláknak ajtója tárva-nyitva áll mindenki előtt.

„Az állam, mikor új iskolát állít, — mint azt egyik jeles politikus mondja, — csak azt a legegyszerűbb és legszentebb kötelességét teljesíti, hogy egyenlő mértékkel mérjen minden polgárának. A mi társadalmunk és a mi államunknak biztonsága azon alapon nyugszik, hogy legyen itt egy sorsát megértő nép, mely képes a haladásra, belátásra és szabadságra; mert roskatag volna államiségünk és egész

téli kabátomat, megcsináltatva két pár rongyos cipőmet; ott láttam szekrényemben két rend új ruhát (angolosan szabva), előszobámban jégszekrényt prágai sódarral, mágnás sajttal és finom Talizmánnal. Már láttam, hogy a Pista gyerek mint vitorlázik végig az udvaron hátulgombolós nadrágjában és hogy az öreg Marci mint csapja hitelezői szemé közé tartozását — kamatos-kamatokkal együtt.

Úgy hiszem, hogy mindenik így gondolkozott. És az lön az eredmény, hogy egyhangu felkiáltással tettük magunkévá Marci eszméjét és egyhangulag szavaztuk meg a tíz forintokat. Tíz darab ropogós tizes vándorolt Marci oldal-tárcájába, melylyel hivatva voltunk megkopasztani a lóverseny kompániát. Miután Mariskától fájó szívvel elbucszunk, egy-egy, összesen tíz selyem blouse ígérete mellett, hirtelen elröppentettünk egy gólyát, hadd keressen konflist, mely kiszállítsa a merész reményekkel eltelt társaságot. A konflis negyedőrai várakozás után megérkezett és megkezdődött tíz embernek be-raktározása egy kocsiba; hárman ültünk hátul, közben Marcival, szemben két gólya, kettő a kocsis lépesőjén kétfelől, egy a bakon — kettő meg állott a kocsis közepén.

„Szegény ló nagyot fohászokva megindult és

ment — többet hátra, mint előre; útközben gazdája elmesélte, hogy baj van az országban; megdrágultak a sertések és hogy a kormány megbukott. Majd szociális elveit fejtegette, szidta a papokat — és a sarki koreszmárost, ki nem akar neki hitelezni. — Közben megérkeztünk a versenyterre. Mindenki megváltotta a maga jegyét, csak Marcinak vettünk közkölségen, mert tudvalevőleg neki csak az „elszánt“ tíz forintja volt.

Csupa öröm volt nézni, hogy milyen tulvilági gyönyörrel bámulta Marci azokat az agárhasu lovakat!

— Nézzétek gyerekek, minő izmok, milyen könnyed járás! „Nyakig láb“-ban nem fogunk csalatkozni, — no de „Kintorna“ sem kutya!

És mi dícsértük karban a két lovat — a nagy nyeremény reményében!

— No de talán jó lesz megszerezni a tippeket! Marci elment, mi azalatt bámultuk a lovakat és azt a szép hölgyet, ki ép velünk átellenben próbálgatta, hogy vajjon jobb- vagy balkezével fogja fel a köntösét; megvitattuk pro és contra a dolgot, hogy vajjon szebb-e a Mariskánál. Már a láb mérésről beszéltünk, midőn egyszerre rohan felénk Marci halálsáppadt arccal!

— Az Istenért, mi történt? — kérdeztük egyszerre kilencen!

Még csak annyi ereje volt, hogy belecsim-peszkedett egyik gólyába, aztán menten elájult! Viharedzett kabátja jobb felől egészen fel volt hasítva!

* * *

Azonnal tisztában voltam a helyzettel! A nagy tolongásban valami zsebmetező kilopta az összes pénzt a zsebéből! Mint megsemmisült hő-sök, úgy álltuk körül Marci! Tehát vége hiú ábrándunknak, mely Klics mamánál keletkezett s a hosszú úton a konflis egyhangu dőcögése mellett érlelődött meg! Oh, kegyetlen sors! — Pillanat alatt ismét elvonultak lelki szemeim előtt: becsapott kabátom cédulája; a két pár rongyos cipő, ásitós-vigyorgós talppal; angol ruha meg mágnás sajt — mind-mind fekete fátyollal borítva!

Negyedőra mulva Marci egy pohár sörtől magához tért. Bágyadt szeméit felénk fordította, majd ismét behunyva elhaló hangon susogta: „Oh szegény Pista gyerek, ki vesz neked most — hátulgombolós nadrágot!“ . . . . .

társadalmunk, ha csak a magasabb műveltséggel bíró osztályok tudatában élne a magyar állam iránti ragaszkodás és nem egyszermind azokban a milliókban, akik kérges tenyerök munkájával védői és fenntartói az államnak.

Volt idő és nem is olyan rég, hogy ebben az országban is elégnék tartották, hogy csak a nemesség teljesítse a véd-kötelezettséget, néhány ezer ember elégnék látszott az ország anyagi védelmére. Ma már minden ember kivétel nélkül be van vonva a védelembe. A mikor ez történik, hiszi-e valaki, hogy erkölcsileg meg lehessen védeni az államot, hogy csak az előkelőség legyen eltelve a haza és a nemzetiség gondolatától. Az a néhány ezer ember, aki középiskolát, vagy egyetemet végzett, az nem elegendő, hogy egymagában ellentálljon azoknak a felforgató eszméknek, melyek minden háborúnál nagyobb veszélyeket hoznak a mai kor társadalmára. Ezért szellemi életünknek részesévé kell tenni minden embert, aki itt él és akit a föld majd betakar. Azt az öntudatos hazafiságot, mely nálunk egyértelmű az államhoz való feltétlen hűséggel, tanítani kell már a népiskolában, hogy azok, akik innen kikerülnek, majd férfikorukban ellentálljanak minden kísértésnek, mely akár a haza iránti szereteteket, akár a társadalmi rend iránti tiszteletüket megrontani próbálná.

Mindezeknek a feladatoknak erős váráként álljon itt ez az iskola, melyet ma ünnepélyesen felavattunk! Bár állami ez iskola, tekintse ezt a közönség mindig sajátjának és őrizze, mint a szemfényét. A szülőket meg arra kérem: neveljék gyermekeiket úgy, hogy a midőn iskolai éveik befejeztével elhagyják e falakat, ne fordítsanak annak hátat, ne szakítsanak vele, hanem gondoljanak rá vissza mindig úgy, mint szülőházukra, hálával, szeretettel és tisztelettel és a mikor férfikorukat elérték, akkor örködjenek maguk is a felett, hogy ez az iskola virágozzék, hogy ezekben a tantermekben soha mást ne tanítsanak, mint imádni az Istent, szeretni a hazát és megbecsülni s tisztelni minden becsületes embert!

És most arra kérem a Mindenhatót, hogy e két érdemes község polgárai, értelmisége, az iskola gondnoksága és a tanítók közt az iskolai magasztos ügy előbbvitelében teljes bizalom és kölcsönös egyetértés virágozzék, hogy ez iskola az új épületében megteremhesse legnemesebb gyümölcseit: a népműveltséget és honszerelmet!

Végül azt kívánom:

„Oh áldott iskola . . .

Állj, virulj örökre büszkén, mint egy eszme. Melynek soha nincsen — nincsen soha veszte! Falaid közt végig hirdessék, hogy minden, Ami szép, igaz, jó egy-egy földi Isten, Ki a fényességből poros földre szállott, Hogy megaranyozza a küzdő világot! Leborul a lelkiünk hívó küszöbödre, Ezer áldást mondva minden kis kövedre!”

KÜLÖNFÉLÉK.

Személyi hír. Dr. Issekutz Gyózó, országgyűlési képviselőnk Budapestről haza érkezett s néhány hetet itthon szándékozik tölteni.

Esküvő. Dr. Krenner Miklós, dévai főreáliskolai tanár, Dicsőszentmártonban m. hó 28.-án vezette öltárhoz bájos menyasszonyát, Dersi Dersy Katinkát. Gratulálunk!

Tiszti kinevezések. A novemberi előléptetések alkalmával a király a helybeli honvéd zászlóaljban Vizy Ákos hadapród tiszthelyettes hadnagygyá és Ridy Albert törzsörömetest hadnagykezelőtisztté nevezte ki.

Halálozás. Öszinte részvételt vettük a hírt, hogy nagyborosnyói Borosnyai István erzsébetvárosi birtokos neje, szül. Madarász Lídia, életének 52. évében hosszas szenvedés után f. hó 3.-án elhunyt. Temetése f. hó 5.-én volt, a mikor is a megboldogultat a gyászháznál tartott ima után az ev. ref. templomhoz vitték s a templomban elhangzott gyászbeszéd és ima után nagy részvét mellett kísérték ki örök nyugovó helyére.

Reformációi ünnepély. A mint lapunkban jelezve volt, az ev. ref. egyház f. hó 1.-én, vasárnap az istenítisztelet alkalmával tartotta meg kegyeletes reformációi emlékünnepélyét. Az egyházi beszéd előtt Muszka István főgimn. VIII. o. tanuló olvasta fel reformációi emlékbeszédét.

Koréh Endre lelkész ünnepi beszéde után következett Nagy Béla főgimn. VIII. oszt. tanuló vallásos szavalata, mely után az áll. főgimnáziumi ifjuság és az ünnepelő gyülekezet felállva énekelte el a reformáció korából való éneket: Erős várunk nekünk az Isten . . . Az istenítisztelet s az ünnepség ezzel véget ért.

Táncanfolyam. Carbone János, a m. kir. Operaház volt első magántáncosa városunkba érkezett és itt 6 heti táncanfolyamot nyit, mire az érdeklődők figyelmét előre is felhívjuk.

A segesvári m. kir. pénzügyigazgatóság közlirre teszi, hogy Nagy- és Kisküküllővármegye területén fekvő Mártonhegy, Ágostonfalva, Alsóbajom, Bonyha és Kőrödszentmárton községekben fizetendő boritaladó és huszfogyasztási adó beszédési joga az 1904. év január hó 1.-től 1904. december végéig terjedő időre nyilvános és pedig minden egyes községre külön tartandó, árverés útján f. évi november hó 16.-án délelőtt 9 órakor Segesvárt a kir. pü. igazgatóság hivatalos helyiségében haszonbérbe fog adatni. Bővebb értesülést lehet kapni a hivatalos órák alatt a kir. pénzügyigazgatóságnál.

Székelyföldi iparműhelyek. A földművelésügyi miniszter támogatásával legközelebb megnyílik Szentkatolnán a kosárfonó, Esztelneken és Osdolán a faipari, Polyánban a kőfaragó és Torján a háziipari tanfolyam.

Háziipari cikkek kiállítása. Két karácsoni vásárt rendeznek az idén. Az egyik Budapesten a régi országház épületében december hó 1.-én, a másik Szegeden december 15.-én nyílik meg. A tárgyak szállítására 50 százalék vasuti kedvezmény van biztosítva. A kiállítók térdíjat nem fizetnek. A tárgyakat elárúsítják s a pénzt a kiállítóknak levonás nélkül megküldik. A kik érdeklődnek ez iránt, forduljanak a marosvásárhelyi kereskedelmi és iparkamarához, mely a tudnivalókat és bejelentési ivateket azonnal megküldi.

A fogarasi vasút. Mint értesülünk, Fogaras vármegye közgyűlése 400.000 koronát szavazott meg a vármegye részéről a Brassó—fogarasi vasút építésére.

A fényképészet csodáiból. A fotografálás művészete egyre tökéletesedik és tudományos szempontból is eddig nem sejtett eredményeket mutat föl. Így Boys tanárnak sikerült lefényképezni egy golyót, mely a levegőben másodpercenként 3000 lábnyi sebességgel haladt. Nagy fel-tűnést keltene tudományos körökben azok a fényképek, melyeket villamos világítás segítségével a

tenger mélyén vesznek föl. Bouton Louis, a párisi zoológiai iskola tanára, már 140 lábnyi mélységben is sikerrel dolgozott és minthogy a legnagyobb mélység, melyet búvárok eddig elértek, 200 méter, azt hiszik, hogy a tengeralatti fényképezés akkor, amikor hajóromokon dolgoznak, a búvároknak is segítségére lesz. Bouton azt hiszi, hogy nemsokára 3000 láb mélységben is tökéletes fényképekre fog szert tenni. Nagy figyelmet érdemelnek végre azok a fényképek, melyeket ugynevezett sárkányok segítségével a magasban vesznek föl. Ezek a felhő-fotografiák különösen tudományos szempontból nagyon fontosak és érdekesekek.

Ongyerth György. Egy román polgártársunknak a neve ez, aki magyarul egy szót sem tud, de aki velünk érez minden tekintetben. Ez az egyszerű ember egész vagyonát ajánlotta fel a magyar kultuszminiszternek, hogy falujában, a nagyküllőmegyei Brullyánban állami iskola nevelhesse a jövő nemzedéket. A miniszter elfogadta ezt a meghatóan szép és nemes ajándékot s Ongyerth György polgártársunknak a vágya ezzel beteljesedik. Nem tudjuk, hogy mekkora az a vagyon, azt sem tudjuk, milyen gazdag ember Ongyerth, de ezt minék is kutatná valaki, hisz eleget tud, aki azt tudja, hogy ez az ember román, s hogy az agitátorok bizonyára mindent elkövettek, csak hogy ellenkező irányba tereljék a nemes szándékot. Azt sem tudjuk, hogy a miniszter milyen módját választja e derék polgár érdemeinek elismerésére, de kívánatos, hogy ez a nemes cselekedethez és a helyzethez teljesen méltó legyen. Megérdemelné, hogy az iskola homlokán a neve aranyos betűkkel ragyogjon s ez is hirdesse: Ongyerth György nemesszivűségét, tiszta magyar hazafiságát.

Három ország gyümölcsstermése. Szinte meglepők azok az adatok, melyek három gyümölcsstermesztő ország gyümölcsfáinak mennyiségéről szólnak s a meggyőző erővel bizonyítanak a mellett, hogy a kivételnek első kelléke, hogy lehetőleg kevés fajtájú, de kiváló minőségű gyümölcsöt termesszünk. Poroszországban van a legtöbb gyümölcsfa és pedig almafa, körte, szilva és cseresznye összesen 90.387,000 drb. Magyarországon ennek körülbelül a fele, vagyis 46.089,000 drb. Kaliforniában pedig alma- és körtefa összesen 3.096,752 drb. Ennek ellenében azt látjuk, hogy Poroszország bevitelre szorul, Magyarország pedig félannyi gyümölcsfával jelentékeny mennyiséget visz ki és Kalifornia, ahol az alma és körtefák száma két országhoz viszonyítva elenyésző csekély, szintén nagy mennyiségben exportál. A magyarázata ennek az, hogy Poroszországban rendkívül sok a silány fajta. Így van ez többek között nálunk is, bár a viszonyok az utóbbi időben sokat javultak, Kaliforniában ellenben csak egynéhány piacképes alma- és körtefajt teremtenek. Nem nehéz ez adatokból a magyar gyümölcsstermesztőknek levonni a tanulságot.

Új állam Közép Amerikában. Szinte hihetetlenül hangzik, hogy ezen az emberektől és államoktól nyüzsgő sárteken új állam alakult; Kolumbia állam Panama tartománya független köztársasággá jelentette ki magát. Ezen új államalakulásra a Panama csatorna ügye adott okot. Kolumbia elvetette az Egyesült Államoknak a Panama építésére adott engedelmet. A javaslat ellenzéke a Panamatartományból került ki. Az elégedetlenségéből szakadás lett s így egy új állammal gazdagodott a föld vagyis a Panamából Panama lett.

Kinizsi szobra. Nagyvásonyban, Kinizsi Pál szülőfalujában szobrot fognak állítani a trekvő hősnek. A szoborbizottság elnökei: Kolozsváry József, veszprémi megyei alispán és Csáky Ferenc országgyűlési képviselő. A szobor felhívást a magyoknál fogják kibocsátani.

Felelős szerkesztő: **Dr. Gillyén Kálmán.**
Kiadó laptulajdonos: Első Erzsébetvárosi Nyomda.

HIRDETÉSEK.

Megjelent

az **Acsády Ignác**-féle„MAGYAR BIRODALOM
TÖRTÉNETE“.

107 3-3

Kapható:

SCHOLTES A. könyvkereskedésében
Erzsébetvároson.

Sz. 3861—1903.

Árverési hirdetmény és árverési feltételek.

Az erzsébetvárosi kir. törvényszék mint telekkönyvi hatóság közhírré teszi, hogy Weinberger Anna oláh-szentlászlói lakos végrehajthatónak Kirilla János oláh-szentlászlói lakos végrehajtást szenvedő elleni 4 K 40 f. tőkekövetelés és járulékal iránti végrehajtási ügyében az árverést elrendelte.

Ennek következtében az erzsébetvárosi kir. törvényszék kerületében fekvő s az oláh-szentlászlói 137 sztljkyben A + 7 rend 1101 hrsz. erdő 14 K, 14 rend 2185/1 hrsz. szántó 32 K, 16 rend 2328/1 hrsz. szőlő 50 K, 24 rend 5902 hrsz. szántó 20 K, 25 rend 6114/2 hrsz. szántó 18 K, 26 rend 6262/1 hrsz. szántó 37 K, 28 rend 6489/66 hrsz. legelő 65 K, 30 rend 6822 hrsz. szántó 91 K, 31 rend 7068 hrsz. szántó 50 K; az oláh-szentlászlói 902 sztljkyben A + 2 rend 2192 és 220/2 hrsz. ház és udvar kerttel 370 K, összesen

687 koronában megállapított kikiáltási árban az 1904. évi **január hó 18.** napján d. e. 9 órakor Oláh-szentlászló község házában megtartandó nyilvános árverésen következő feltételek alatt fog eladásba kerülni:

1. Ha a megállapított kikiáltási áron felül ígéretet senki sem tesz, az árverésre kitűzött birtok szükség esetén a kikiáltási áron alul is el lesz adandó. —

2. Árverezni kívánók tartoznak az ingatlan becsárának 10⁰/₀-át készpénzben, vagy az 1881. évi 60-tcz. 42. §-ában jelzett árfolyammal számított s az 1881. november hó 1-én 3333. szám alatt kelt I. M. rendelet 8 §-ában kijelölt ovadékpénzes értékpapírban a kiküldött kezéhez letenni vagy az 1881. évi 60. t.-cz. 170. § értelmében a bánatpénznek a bíróságnál történt előleges elhelyezéséről kiállított elismervényt átszolgáltatni.

Erzsébetváros, 1903. évi október hó 26.-án.

A kir. törvényszék, mint telekkönyvi hatóság.

113

Graeser, kir. e. bíró.

!!! Hölgyeknek !!!

Minden hölgy, ha nem is tanult mintarajzolást,

a női szabászati készülékekkel

bármely divat szerint könnyen maga készítheti ruháit.

E készülék bármely termethez alkalmazható.

— Ára utánvétellel 3 korona. —

Minden mívelt államban törvényesen védve és szabadalmazva.

Guschelbauer Antal, Sopron.

112 2-10

Ügynökök kerestetnek.

MASZTIG MIKLÓS

szűcsmeister

Budapest Párisi-utca (Zsibárus-utca) 1. szám

ajánlja dúsan felszerelt

bunda, stolagallér

és mindennemű

szőrmeáruraktárát.

Jutányos árak, pontos kiszolgálás, nagy választék.

Megrendelések és átalakítások lelkiismeretesen teljesíttetnek.

110 2-10

Szám 2230—1903.

Hirdetmény.

Erzsébetvárosi szab. kir. város képviselőtestületének 1903. évi október hó 9.-én 50. jkv. szám alatt hozott határozatával a város főterén és az Erzsébet-utcában létesítendő, alább felsorolt munkák, nevezetesen:

1. 3627-42 m³ földmozgósítás,
2. 357-60 m³ alapárok földkiemelése,
3. a régi burkolatok felbontása, az új kövezésekkel kapcsolatos szabályozási földmunkák stb.,
4. 4451-23 m² szabályos kockakövezet 12 cm. vastag hengerelt tört-kő terítőken (keramit burkolatra is tehető ajánlat),
5. 5330-00 m² két rétegben hengerlendő 20 cm. vastag tört-kő burkolat (macadam),
6. 9989-71 m² két rétegben hengerlendő 15 cm. vastag tört-kő burkolat (macadam),
7. 5559-75 m² hengerelt 10 cm. vastag tört-kő burkolat,
8. 1614-30 m² folyóka kövezés 12 cm. vastagságban,
9. 447-00 fm. betonesatorna 50 cm. átmérőjű körszelvénynyel, s végül a vám sorompóknál létesítendő,
10. 270-00 m² alapterületű 4 vámház építése,

11. 4 drb. sorompó készülék felállítása engedélyeztetvén, a fent említett munkák vállalati kivitelének biztosítása céljából folyó **1903. évi december hó 2-ik napjának délelőtt 11 órájára** a városi tanácsház üléstermében tartandó

zárt ajánlati versenytárgyalás

hirdetnek. — A versenyezni óhajtok felhivatnak, hogy a fentebbi összes munkálatok együttes avagy egyes munka csoportok részleges végrehajtásának elvállalására vonatkozó zárt ajánlataikat az ajánlati költségvetéssel együtt a kitűzött nap délelőtt 11 órájáig a városi tanácshoz annyival inkább adják be, mivel a később érkező ajánlatok figyelembe nem vétetnek.

Az ajánlathoz az általános feltételekben előírt, az ajánlati költségvetés végösszege **5⁰/₀-ának megfelelő bánatpénz**, vagy a bánatpénznek a városi pénztárnál történt letételét igazoló pénztári nyugta, valamint az egyes munkanemeknek megfelelő vállalkozó pecsétjével ellátott (faragott kocka-termés és tört) mintakövek (keramit) az illető anyagok szilárdságtani kipróbálását igazoló bizonyítvány kíséretében csatolandók.

A szóban forgó munkálatokra vonatkozó műszaki művelet és részletes feltételek a polgármesteri hivatalnál a rendes hivatalos órák alatt naponkint megtekinthetők.

Az ajánlati költségvetés nyomtatványa a városi tanácstól kérendő.

Erzsébetvárosi szab. kir. város Tanácsa 1903. évi október hó 24.-én.

Trajánovits János, polgármester.

111 2-2